radiniai, datuojami XVI–XVII a. Todėl galima konstatuoti, kad šalia prekybinio trakto, į PR nuo jo, XIV a. pabaigoje – XV a. kūrėsi siaura ištęsta gyvenvietė – satelitas. Pastatams parinktas sausas VI viršsalpinės terasos šlaitas; jo apačioje buvo gruntinio vandens iškrovų (šaltinių) išgraužtos griovos, besitęsiančios iki dabartinės Pylimo gatvės vietoje buvusio Kačergos upelio. Augant miestui, palaipsniui apgyventa ir raižyta vietovė į ŠV nuo kelio, dabartinės Raugyklos gatvės aplinkoje. Taip XVI–XVII a. susiformavo Šv. Stepono (Rūdninkų) priemiestis.

SURVEY ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN ŠV. STEPONO STREET 12, IN VILNIUS

In 2002 in the yard of building 12 in Šv. Stepono street, in Vilnius, the area of 20 m^2 was explored. The cultural layer of 1.35–2.35 m thick dated to the 17th century and to the 19th–20th centuries was detected.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI VILNIUJE, LVOVO IR UKMERGĖS GATVIŲ APLINKOJE

Kęstutis KATALYNAS

2002 m. antrojoje pusėje, pradėjus didelės apimties statybos darbus Vilniuje, sklypuose į Š nuo Ukmergės gatvės R dalies, tarp jos ir Lvovo gatvės vidurinės atkarpos, buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai; vėliau vykdyti archeologiniai žvalgymai. Turėta fragmentiška istorinė informacija leido spėti, kad šiame Vilniaus rajone XVI–XVII a. ar vėliau galėjo stovėti plytinės ar kalkių degimo dirbtuvės. Apžiūrint vietovę prieš tyrimus pastebėta, kad čia yra veikiausiai dirbtinės kilmės maždaug 100x200 m dydžio, iki 3 m gylio dauba. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu buvo kasami šeši standartiniai 2x2 m dydžio šurfai. Keturi iš jų buvo minėtoje dauboje, du – į PV ir V nuo jos.

Dauboje kastuose šurfuose 1–4 aptiktas nuo 0,8 m iki 1,8 m storio kultūrinis sluoksnis su XIX–XX a. radiniais, daugiausia XX a. antrosios pusės buitinėmis šiukšlėmis. Palyginus kasinėjimų metu gautą informaciją, istorinius duomenis bei geologinių tyrimų

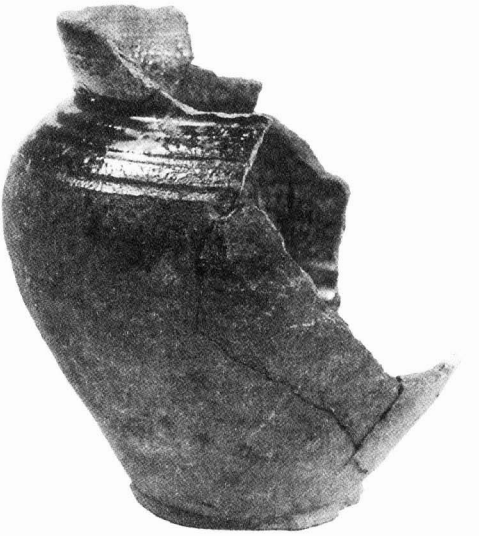

82 pav. Šurfo 6 ūkinė duobė; puodas. *D. Rudinsko nuotr.*
Fig. 82. Waste pit and pot from trench 6.

medžiagą, konstatuota, kad šioje vietoje esanti dauba susidarė nukasant suplautus smėlio, žvyro bei priemolio sluoksnius ir eksploatuojant po jais buvusius Neries senvagėje susiformavusius molio sluoksnius. Baigus eksploatuoti karjerą, jis XIX–XX a. buvo palaipsniui užpilamas statybinėmis, buitinėmis šiukšlėmis ir atvežtu ar sustumtu gruntu. Į V nuo daubos kastame šurfe 6 po dirvožemio sluoksniu atidengtos dviejų beveik toje pačioje vietoje kastų ūkinių duobių dalys (82 pav.). Viena iš jų pagal aptiktą gausią buitinę keramiką datuotina XVIII a. Antra duobė, dalinai suardžiusi pirmąją, iškasta XIX a. pabaigoje. Kultūrinis sluoksnis šioje vietoje nesusiformavęs.

Statybos darbų metu dauboje aptiktas veikiausiai iš kažkur atgabentas 42 cm skersmens pilko granito sviedinys, datuotinas XIV–XV a. Jis vėliau dingo. Po liūties nuvirtus pastatams iškastos duobės Š sienai, atsidengė į Š nuo Lvovo g. buvęs apie 0,7 m storio kultūrinis sluoksnis. Sprendžiant pagal jame aptiktus neglazūruotos buitinės keramikos fragmentus, sluoksnio apatinis horizontas datuotinas XVII a. pabaiga ir sietinas su šiame rajone buvusiu „gamybiniu" priemiesčiu.

SURVEY ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN LVOVO AND UKMERGĖS STREETS, IN VILNIUS

In 2002 the surroundings of Lvovo street and Ukmergės street were surveyed. The area of 24 m^2 was explored. The cultural layers of 0.8–1.8 m thick dated to the 18th–20th centuries were detected.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI VILNIUJE, PYLIMO G. NR. 22

Antanas KAVALIAUSKAS

2002 m. vasario–kovo mėn. Vilniuje, pastato Pylimo g. Nr. 22 dviejose V korpuso patalpose buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

Pastatas Pylimo g. Nr. 22 istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas XVIII a. Pastatas ir jo sklypas (buvusi posesija Nr. 1147) išsidėstę istoriškai įdomioje ir svarbioje vietoje – netoli kažkada stovėjusių Vilniaus miesto gynybinės sienos Trakų vartų, posesijos R dalis ribojosi su gynybine siena ir šalia tekėjusiu Kačergos upeliu. XVIII a. šios posesijos žemė ir namas, kaip ir kitų šalia buvusių posesijų, priklausė Radvilų jurisdikai, vėliau, XVIII a. antrojoje pusėje – XIX a. savininkai ne kartą keitėsi, pastatas buvo praplėstas į Š palei dabartinę Pylimo gatvę ir pristatyti 2 fligeliai.

1898 m. pastatą nusipirko Blockai ir pagal architekto Korojedovo projektą pastatas buvo rekonstruotas. Pastato rekonstrukcija baigta 1899 m., jis perstatytas į trijų aukštų namą. Iki šių dienų išlikęs pastatas Pylimo g. Nr. 22 iš esmės atitinka architekto Korojedovo XIX a. pabaigoje suprojektuoto pastato struktūrą ir architektūrinį stilių, o šių dienų posesijos planas beveik atitinka 1901 m. situaciją.

Vilniuje Lvovo ir Ukmergės gatvių sankryžoje tyrimų metu aptiktas puodelis XVII a. *(D. Rudinsko nuotr.)*
Cup of the 17th c. uncovered during the investigations at the cross of Lvovo Str. and Ukmergės Str. in Vilnius.